

וביצתה לא יאכלו, ולמה הזכירו בדבריהם את דין הביצה בלבד?^א

סתם משנה בדין מוקצה

נתבאר שנחלקו רבי יהודה ורבי שמעון בדין דבר הראוי בשבת ויום טוב, אבל האדם הסיח דעתו ממנו, שלדעת רבי יהודה הוא מוקצה, ולדעת רבי שמעון אינו מוקצה.

ואמרו, אף שרבי יהודה ורבי שמעון חולקים בדין זה גם בשבת וגם ביום טוב, לדעת רבי [שסידר המשניות], לענין הלכה יש חילוק בין שבת ויום טוב.

לענין שבת שהיא חמורה, וכשיראו בה דבר קל אחד לא יבואו לזלזל בה בשאר דברים, פסק רבי כרבי שמעון המיקל, ואומר, שדבר הראוי לאדם אינו נעשה מוקצה, אף על פי שהסיח דעתו ממנו.

ולכן סתם רבי משנה בהלכות שבת כדעתו^ב, שכך שנינו במסכת שבת, [מחתיכים את הדלועין התלושים לפני הבהמה, ואין לאסור משום טרחה^ג שלא לצורך^ד, וכן] חותכים את הנבלה לפני הכלבים אף על פי שנתנבלה בשבת עצמה, ובין השמשות עדיין לא היתה עומדת לאכילת כלבים, אלא לאכילת אדם, ואז הסיח דעתו ממנה, כי אינו יכול לשוחטה בשבת, אף על פי כן מותרת, כי אינה מוקצית.

ולענין יום טוב שהוא קל, אם יראו בו דבר קל אחד יבואו לזלזל בו גם בשאר דברים, ולכן פסק בו רבי כרבי יהודה המחמיר, ואומר שגם דבר הראוי לאדם, מאחר שהסיח דעתו ממנו, נעשה מוקצה.

ולכן סתם רבי משנה בהלכות יום טוב כדעתו, שכך שנינו במסכתנו, אין מבקעין עצים ביום טוב, לא מן הקורות הסדורות זו על גב זו בקרקע ועומדות לבנין, ולא מן הקורה

^א תימה ובכל מקום דקאמר כח דהיתרא עדיף לפרוך הכי. ויש לומר דהכי פריך, ונפלוג בתרוייהו שלא יאריך משום כך, ויאמר היא וביצתה, אבל בעלמא לא שייך. [תוס'].

^ב רבי סדר המשנה, וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו, שנאן סתם, ולא הזכיר שם אומרו עליהן, כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד, ונראין כאילו נשנו מפי המרובים, ויעשו כמותן. [רש"י].

^ג כן פירש רש"י. ותוס' כתוב שסלקא דעתך דאסור, דמשהו להו אוכלין, לפי שהן קשין, והחתיך מרכז אותם. [ע"כ מהתוס'].

^ד דין זה אינו משום מוקצה, והובא כאן אגב הדין השני בדין מוקצה, שנשנה עמו במסכת שבת.